

времето. Сладка радостъ пълнеше душата ми, кога гледахъ свещеника да ходи предъ иконитѣ, подигналъ умолително очи, да шепне молитви за помощъ и закрила. Азъ бѣхъ увѣренъ, че Господъ и всички светии слушатъ. И свещеника бѣше беденъ като кой да е отъ своето паство. И той търпѣше лишения и гладъ, и той тѣнѣше въ парцали. И отъ неговото чело течеше кървавъ потъ. Въ едно само той се различаваше — него повече гонѣха и мжчеха, защото водѣше раята къмъ възходъ и прозрѣние. На неговото лице още по-рано идѣха бръчки и старостъ.

Южно отъ църквата бавно се възвишаваше хълма. Гробищата почваха отъ самия църковенъ дворъ по лекия наклонъ нагоре. Тука постоянно горѣха кандила и свѣщици, притулени въ почернѣли отъ времето дървени кутии. Ние децата често надничавме въ тѣхъ. Лутахме се и зяпахме изъ гробоветѣ. Тайни се криеха тука за насъ. Тѣ ни привличаха съ неотразима сила. Обикновено се отдрѣпвахме съ тѣжни чувства. За какво сж потрѣбни гробища — мисълъ ми идваше, — защо е потрѣбно да умиратъ хората? Не е ли по-добре да живѣятъ? Азъ искамъ баща ми, майка ми все да сж тѣй млади. Азъ искамъ всички добри хора — и наши и чужди — все да сж млади, никога да не умиратъ. И колко сълзи се изплакватъ тука всѣки день, колко лица се помрачаватъ и ставатъ грозни, колко души се покриватъ съ неизцѣрими рани! Гробищата! — Това е другъ нѣкакъвъ миръ, дето се живѣе по необикновенъ начинъ — така мислѣхъ. Слушалъ съмъ, че умрѣлитѣ били другъ видъ живи същества, които въ потайна доба, на месечина, излизали изъ гробоветѣ съ своитѣ скъпи премѣни, съ които сж погребани. Ето, мъркатъ се тѣ предъ моитѣ премрежени, помрачени отъ страхъ детски взори, сѣдатъ въ кржгъ и почватъ разговори за своя чуденъ свѣтъ. А малкитѣ покойници играятъ край тѣхъ безъ насита. Следъ това всички ставатъ, залавятъ се за ржце и почватъ странно хоро. Казвали ми сж, че нѣкой билъ слушалъ, какъ тракатъ сухитѣ имъ кости. Като помислѣхъ това, космитѣ ми настрѣхнѣха отъ ужасъ, тръпки ме облазѣха.